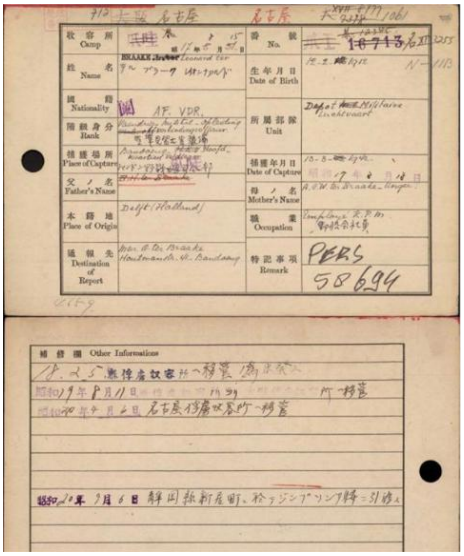
Leo ter Braake



Leonard (Leo) ter Braake is geboren op 12 februari 1912 in Delft. Hij was de zoon van B.H. ter Braake en A.C.W. ter Braake-Unger. Hij was getrouwd met O. ter Braake en ze woonden in Bandung, NOI. Hij werkte bij de Koninklijke Paketvaart-Maatschappij (KPM).

Voor de oorlog was hij oubaas bij Scouting. In 1938 was hij waarnemend secretaris van het hoofdbestuur van de NIPV.



Tijdens de mobilisatie werkte hij als Verbindingsofficier bij het depot Militaire Luchtvaart en werd als krijgsgevangene geïnterneerd op Java. Op 15 januari vertrok hij met de Harugiku Maru 2 (Van Waerwijck, een oud-KPM-schip) met 3188 mede-krijgsgevangenen (allen Nederlanders) uit Batavia naar Singapore. De krijgsgevangenen waren merendeels afkomstig uit het kamp Kampong Makassar,. Tijdens de overtocht van de Java-zee was geen schip te zien, ook geen begeleidend schip. Dit transport is bekend als Java Party 9, het 9e krijgsgevangenen-transport dat van Java vertrok. Op 18 januari 1943 kwam het schip aan in Singapore. De volgende dag werden de krijgsgevangenen met vrachtauto's overgebracht naar het Changi-kamp. Binnen twee weken werden ze met de trein overgebracht naar Thailand om te werken aan de Birmaspoorweg.

De Birma-Siamspoorweg, Birmaspoorweg of Dodenspoorlijn was een spoorlijn van 415 km tussen Non Pladuk in Thailand (Siam) en Thanbyuzayat in Myanmar (Birma). De spoorlijn was voor de Japanse bezetters nodig om een directe verbinding naar de kust van Birma te creëren, zodat Japanse schepen niet meer om het hele schiereiland hoefden te varen.

Het werk aan de spoorlijn begon op 16 september 1942 en werd 16 maanden later voltooid. Er werd gebruikt van oude spoorlijnen die onder andere op Java en andere bezette gebieden in Zuidoost Azië ontmanteld werden. De Japanners maakte gebruik van krijgsgevangenen en burgers om de spoorlijn aan te leggen. Er werd aan de beide uiteinden van de spoorlijn in Thailand en in Birma begonnen met werken. Alle krijgsgevangenen werden in groepen onder de kampen verdeeld die naast de rivieren Khwae Yai en Khwae Noi waren geplaatst. Als een traject klaar was, ging een groep naar een volgend werkkamp om aan een volgende traject te werken. In de zomer van 1943 werd de zogeheten 'Speedo-tijd' door de Japanners ingevoerd. De dwangarbeiders moesten zich dubbel inspannen om het spoor af te krijgen. De dwangarbeiders ontmoeten elkaar in oktober 1943 in Konkuita.

Tijdens de aanleg stierven per dag gemiddeld 75 arbeiders.15 000 krijgsgevangenen stierven aan uitputting, ziekte en ondervoeding (7000 Britten, 4500 Australiërs, 130 Amerikanen en 3000 Nederlanders). Daarnaast stierven ongeveer 100 000 Thaise en Indonesische romoesja's en Birmaanse en Maleisische dwangarbeiders bij de aanleg.

Na de voltooiing van de spoorweg in december 1943 bestond het werk uit onderhoud en reparatie van schade door geallieerde bommenwerpers. Ook moest er bijvoorbeeld hout gekapt worden om de stoomtreinen te laten rijden. De werkkampen lagen vaak naast vitale punten van de spoorweg, waardoor bombardementen ook veel slachtoffers en gewonden onder de dwangarbeiders maakten. Op een aantal plekken werden ook hospitaalkampen ingericht. Een deel van de krijgsgevangenen die gewerkt hadden aan de aanleg, werden als dwangarbeider naar Japan verscheept.

Hij kwam terecht in een krijgsgevangenenkamp in Chungkai, Thailand. Kamp Chungkai lag 57 km van Non Pladuk, aan de samenvloeiing van de twee grote rivieren, de Mae Khlaung en de Khwae Noi. Hier werd gewerkt aan twee bruggen over de rivier de Kwai. Het kamp werd later een groot hospitaalkamp met heel veel zieken, die terugkwamen van de hoger gelegen werkkampen langs de spoorlijn. Het was tevens een doorgangskamp voor mannen, die op weg waren naar de hoger gelegen werkkampen. Chungkai werd geopend in november 1942 en bleef in bedrijf tot het in juni 1945 werd gesloten. Tijdens zijn krijgsgevangenschap was hij daar aanwezig bij de oprichting van de Kapitein Servaes Stam op 2 december 1943. Veel scouts uit Java vonden elkaar daar weer. Deze stam heeft bestaan tot mei 1944.

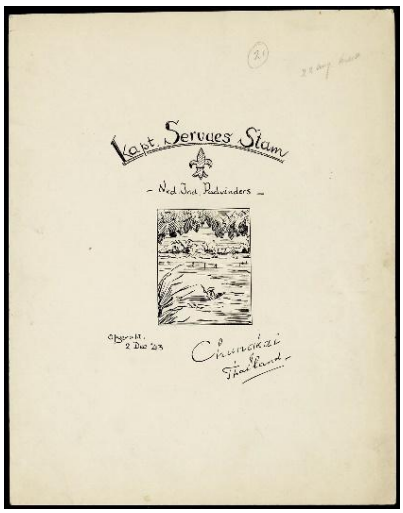
Vervolgens ging hij naar Kamp Tamuan. Dit kamp lag 39 km van Non Pladuk. Dit kamp werd in april 1944 het grote hospitaalkamp (in plaats van Tarsao-130). Het bestond uiteindelijk uit 30 barakken, met een omheining en een diepe gracht er om heen; iedere barak had toen schuilloopgraven. In augustus 1945 werden in dit kamp alle krijgsgevangenen uit de omgeving verzameld.

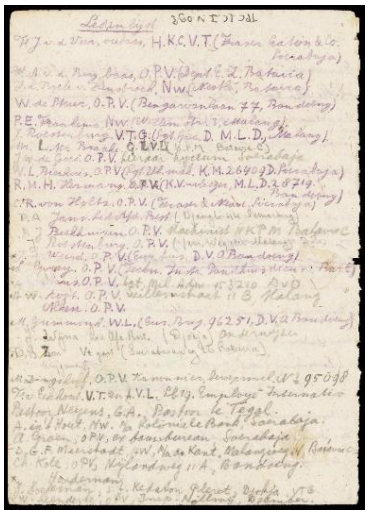
Het kamp Tamuan werd bevolkt door geallieerde krijgsgevangenen uit Tasao en Tsjunkai, onder wie veel scouts die in vorige kampen deel hadden uitgemaakt van de Voortrekkersstammen. In Kamp Tamuan werd op 18 mei 1944 de Colonel Dunlop Stam opgericht. Frans van der Veer, Johannes van der Zant en Leo ter Braake werden hier Oubaas. Als Oubaas voor de Engelsen en Aussies werd gekozen voor Lt. Alex M. Service. In totaal hebben hier 64 stamleden aan deel genomen, onder wie onder wie Frederic Bert Sanders en Johannes Gerardus Gerdez, het aantal varieerde per week, want vaak werden de jongens weer overgeplaatst. Bij regen kwamen ze bijeen in de stores van Luitenant Sanders. Bij droog weer buiten. De stam heeft 13 maanden bestaan en is opgeheven 12 juni 1945, door vertrek naar andere kampen. Het werk was nuttig en de geest bijzonder kameraadschappelijk

Leo is overleden op 12 september 1996 in Baarn.

Meer informatie
Kapt. Servaes Stam Ned. Ind. Padvinders opgericht 2 Dec'43 Chungkai Thailand' - Het Geheugen (delpher.nl)
Japanse interneringskaarten, Surname: Braake | Nationaal Archief

Java Party 12 (japansekrijgsgevangenkampen.nl)
Harugiku Maru 2
freerkstra pje-005511-braake-g (GensDataPro Site)
www.kpm1888.nl/Uitlaat/PDF/1957/1957-01.pdf
Achter-kawat-en-Gedek.pdf (s-i-d.nl)
Spoorlijn (japansekrijgsgevangenkampen.nl)
Spoorlijn (japansekrijgsgevangenkampen.nl)
Het Indisch Leidersblad aug 1938





Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op http://vrijheid.scouting.nl voor meer informatie en alle andere verhalen.